CENA 10 GROSZY. Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

PRENUMERATA WYNOSI:
w Kaliszu miesięcznie . . 2 zł. —
Z odnoszeniem do domu . 2 zł. 50 gr.
Na prowincji z przesyłką pocztową . . . . 3 zł. —
Zagranicą . . . . 5 zł. —
Cena pojedyńczego egzemplarza 10 gr.

GAZETA KALISKA

Pismo codzienne, polityczne, społeczne i ekonomiczne.

CENA OGŁOSZEŃ:
Za 1 wiersz milim. lub jego miejsce na stronie 1, 2 i 3 gr. 10.
Nekrologi gr. 10, zwyczajne gr. 5.
ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI, Kalisz, Al. Józefiny 1. Tel. № 91.
Otwarta od 9 do 7 wieczorem.

Nr. 257 (7887) Niedziela, dnia 9 listopada 1924 r. Rok XXXII

List z Górnego Sląska.

(Od własnego korespondenta).

Katowice na początku listopada 1924 r.

Mimo nader ciężkich warunków gospodarczych praca na Sląsku polskim wre, kipi szumem wezbranej rzeki. Wprawdzie mamy tu jeszcze około 32,000 bezrobotnych, których utrzymywać trzeba z funduszów państwowych i ze składek publicznych, jest jednakże nadzieja że przesilenie gospodarcze z czasem można będzie opanować. W przemyśle górniczym już je nieomal opanowano; obecnie wszystkie już kopalnie są w pełnym ruchu, jedynie tylko w hutnictwie sytuacja pozostała ta sama, to jest zmniejszenie produkcji z powodu zbyt wysokich cen surowców jak np. rudy, sprowadzonej z Szwecji, drogich frachtów itp. Największy procent bezrobotnych składa się z hutników głównie zaś z robotników w zjednoczonych hutach Królewskiej i Laury, gdzie z powodu unieruchomienia kilku wielkich oddziałów pozbawiono pracy liczne tysiące robotników. Ale i tutaj spodziewać się można rychłej zmiany na lepsze zwłaszcza, że rząd przyrzekł tym hutom większe zamówienia, głównie na szyny, zwrotnice, wagony i inny materjał kolejowy. Przemysł śląski zresztą powoli zaczyna już pracować o własnych siłach i myśli nawet o inwestycjach. Kopalnie polsko-śląskie pod względem urządzeń technicznych. co do nowoczesnych maszyn itd. dorównywują w zupełności kopalniom angielskim. francuskim i amerykańskim dlatego też węgiel polsko-śląski, zwłaszcza dzięki przedłużeniu czasu pracy w kopalniach obecnie z powodzeniem może konkurować z węglem zagranicznym.

Gorzej jest jak wyżej zaznaczyłem, z hutami które po części są już dość zużyte, jak np. huta Królewska i wymagają znacznych inwestycji na naprawę pieców, sprowadzenie lepszych maszyn itd. Lecz i tutaj już właściciele hut poczynili krok celem zmodernizowania swych olbrzymich, precyzyjnych warsztatów pracy. Tak na przykład wielka huta Bismarka w Wielkich Hajdukach sprowadziła kilka olbrzymich, precyzyjnych machin najnowszego systemu i pobudowała nowe wysokie piece. Inne huty, chcąc zadość uczynic wymogom czasu, za nią zapewne w tyle nie zostaną.

* * *

Odbiegłem nieco od tematu, gdyż wspomniałem u góry o jakoby kipiącej obecnie na Sląsku pracy. Istotnie w innych gałęziach obecnie na Sląsku widać ruch większy niż kiedykolwiek dawniej. Zwłaszcza w budownictwie. We wszystkich miastach tak i większych gminach powstały w ostatnich miesiącach liczne spółki budowlane, które własnym kapitałem budują całe osady składające się, jak naprzykład na południowej peryferji miasta Katowic z małych domów mieszkalnych w rodzaju will lub też budują wewnątrz miast wielkie domy mieszkalne, nieraz wspaniałe gmachy, mieszczące na parterze, a czasem także na 1 piętrze wielkie sklepy, banki i biura, a na wyższych piętrach mieszkania dla urzędników danego przedsiębiorstwa. W Katowicach obecnie wykończono pierwszy taki dom o 7 piętrach z windami i innemi nowoczesnemi urządzeniami.

W Mysłowicach powstanie kosztem 5 miljonów zł. olbrzymie targowisko, na które złoży się szereg gmachów, jak olbrzymia hala targowa dla bydła (Sląsk otrzymuje bydło rzeźne z centralnej hali targowej w Mysłowicach!), hale dla innych towarów, rzeźnię z gotowalnią, giełdę z hotelem i kawiarnię i inne pomniejsze budynki Targowisko to bezpośrednio połączone będzie z koleją żelazną.

W licznych miastach i gminach województwa śląskiego podjęto także prace około budowy nowych szos i naprawy bruków miejskich i dróg, m. in. w Katowicach i Królewskiej Hucie, przyczem setki bezrobotnych znalazło pracę i utrzymanie. Kosztem rządu i komun odbywa się obecnie także regulacja rzek na Sląsku, jak Wisła, Bystra i inne w powiatach cieszyńskim i pszczyńskim, narazie na tych przestrzeniach na których rzeki te w czasie odwilży wiosennej zazwyczaj występowały z brzegów i wskutek zalewania okolicznych włości wyrządzały wielkie szkody.

Pozatem buduje się w województwie śląskim kilka nowych torów kolejowych celem lepszego połączenia kolejowego Sląska z województwem poznańskiem (z ominięciem t. zw. „koryta rza" niemieckiego przez Bytom), b. Kongresówką Sląskiem Cieszyńskim. W tych dniach, do użytku oddano kolej Chybie — Cieszyn, łączącą Górny Sląsk bezpośrednio ze Sląskiem Cieszyńskim, który należy do województwa śląskiego. Plany dyrekcji kolejowej w Katowicach idą jeszcze dalej Do Bystrej i innych malowniczych wiosek górskich w Beskidach na Sląsku Cieczyńskim (z wyjątkiem do Ustronia) kolej nie dojeżdża. Za zgodą ministerstwa i te miejscowości połączone zostaną z siecią kolei żelaznej, (narazie Bystra), co przyczyni się do zwiększonego ruchu wycieczkowego. w urocze góry Beskidu śląskiego i spowoduje rozrost i rozkwit tych przez naturę tak

bogało wyposażonych okolic górskich (góry do sięgają tam wysokości 1000 do 1200 metr.)

* * *

Niezadługo prawdopodobnie w styczniu a najpóźniej w lutym roku przyszłego odbędą się w kilku miastach województwa śląskiego (jeśli nie we wszystkich gminach wogóle) wybory do rad miejskich i gminnych. W Katowicach, Tarn. Górach, w Zorach a ostatnio także w Mysłowicach urząd wojewódzki rozwiązał w ostatnich miesiącach tamtejsze rady gminne, wybrane jeszcze w r. 1919 pod bagnetami „czerwonego Kata" jak berlińska komunistyczna „Rote Fahne" swego czasu nazwała słusznie socjalistę Hoersinga, ówczesnego dyrektora rządu pruskiego na G. Śląsku. W miejsce ich wojewoda w porozumieniu z radą wojewódzką mianował komisaryczne rady miejskie, składające się w Katowicach z siedmiu radnych (5 Polaków i 2 Niemców), w innych miastach z pięciu radnych (4 Polaków i 1 Niemca).

W skład kolegjum komisarycznej rady miejskiej w Katowicach w ostatnim czasie weszło czterech przedstawicieli gmin sąsiednich, ponieważ gminy te (Bogucice — Zawodzie, Załęże, Dąb i Brynów) niedawno oficjalnie przyłączono do miasta Katowic i rozwiązano tamtejsze rady gminne, tak, że komisaryczna rada miejska w Katowicach składa się obecnie z 11 członków, inne natomiast z 5 członków. Katowice z blisko 80 tys. mieszkańców osięgły w ten sposób liczbę 150 tysięcy mieszkańców. Odnośne rady komisaryczne urzędować będą do czasu przeprowadzenia nowych wyborów komunalnych, w których jak śmiało przypuszczać można, wszędzie zwycięży element polski.

* * *

Mamy w Katowicach liczne polskie towarzystwa kulturalno-oświatowe, m. in. tow. polsko francuskie, tow. przyjaciół teatru polskiego, tow. muzyczne dla poparcia śląskiego konserwatorjum muzyki w Katowicach, mamy doskonale zorganizowane tow. czytelni ludowej, które w Katowicach zamierza zbudować nawet własny gmach z wielką bibljoteką, czytelnią i salkami dla towarzystw, mamy towarzystwo opieki nad żołnierzem, które w Katowicach zbudowało „dom żołnierza polskiego" albo raczej cały kompleks budynków gustownych, chociaż z drzewa (dla braku funduszów) w których mieszczą się czytelnie, kantyna i salki dla godziwych rozrywek, teatr z małą gustowną sceną itd., i wszystkie te towarzystwa — a jest ich znacznie więcej oprócz wyżej wymienionych! — bardzo wiele już zdziałały dla dobra publicznego. Jedyne tylko towarzystwo przyjaciół muzyki jakoś się nie wyróżnia. Śląskie konserwatorjum muzyczne powoli zasypia, tracąc zeszłoroczny jeszcze splendor swój, gdy uczynili tam najznamienitsi pedagodzy i zaszczynie znany profesor Mazurkiewicz, wicedyrektor zakładu, darcmnie sili się o podniesienie jego znaczenia, no i jego wydajności nietylko artystycznej, ale i ekonomicznej. Katowice rozbrzmiewają od czasu do czasu echem wspaniałej muzyki, lecz z żalem przyznać trzeba, że o muzykę prawdziwie artystyczną więcej dba niemiecki „Meitersche Gesangverein" w Katowicach, który na bieżący sezon zaprosił najznakomitszych artystów nietylko niemieckich, ale wogóle artystów zagranicznych światowej sławy. Polskie towarzystwo muzyczne śpi i tylko z łaski Niemców, którzy sprowadzili na Śląsk mistrzów tej miary, jak Polak Bronisław Huberman (skrzypek), którego grę podziwiałem niedalej jak wczoraj obok licznych innych Polaków, kwartety znakomite z największych stolic Europy i występy solistów-śpiewaków, a w najbliższym czasie najwybitniejsi artyści filharmonji wiedeńskiej, — oto owoc zabiegów obcych, jakim nasze towarzystwo poszczycić się nie może. A szkoda wielka, bo Ślązak ckni do muzyki. Niemiec ją uwielbia i w szczególniejszy sposób pociąga go to melancholijnym łodziarski rytm muzyki specyficznie polskiej, jak o tem świadczą nieliczne dotąd recenzje w pismach niemieckich. Czyż nie zadaniem Polaków było zaprosić do Katowic rodaka naszego wszechświatowej sławy Hubermana, zamiast pozostawiać to Niemcom?

ALEKSY PAJĄK.

TELEGRAMY.

Rekonstrukcja rządu.

WARSZAWA 8. Z dotychczasowych pertraktacji premjera Grabskiego z przedstawicielami Sejmu wynika, jak się dowiadujemy, że częściowa rekonstrukcja gabinetu nie będzie dokonana w jednym czasie. Rozłoży się ona conajmniej na okres kilku dni, a rozpocznie się najwcześniej w połowie przyszłego tygodnia.

Jedną z pierwszych ma być zmiana na stanowisku ministra spraw wewnętrznych; pociągnęłoby to za sobą ustąpienie obecnego podsekretarza stanu Olpińskiego który objąłby stanowisko wojewody lwowskiego. Jako kandydata na ministra spraw wewnętrznych, z którym przeprowadzone już zresztą były rozmowy, wymieniają posła Thugutta, na podsekretarza stanu senatora Kasznicę.

Na drugim planie ma być zmiana ministra sprawiedliwości. Chodzą wieści, że premjer Grabski chciał powierzyć to stanowisko prof. Wacławowi Makowskiemu.

Na trzecim miejscu dopiero stoi zmiana ministra pracy, co w dużej mierze zależy od uzgodnienia poglądów trzech klubów robotniczych.

Co się tyczy zmiany na stanowisku ministra oświecenia publicznego, to — jak nas informują prezes rady ministrów, chciałby aby p. Miklaszewski przed ewentualnem ustąpieniem załatwił sprawę uniwersytetu ukraińskiego.

W wzwiązku z planem premjera Grabskiego co do rekonstrukcji zebrała się dzisiaj komisja parlamentarna sejmowych klubów lewicowych, która omówi stosunek klubów lewicy do planów rekonstrukcji w związku z tem i do rządu.

Nowy gabinet w Anglji.

LONDYN, 8. (Pat.) Nowy gabinet złożył dziś o godz. 19-ej przysięgę królowi.

Katastrofa kolejowa.

PARYŻ 8. (Pat.) Wczoraj o godz. 10 wiecz. wykolei się w tunelu w odległości 10 km. na północ od Rouen pociąg pospieszny idący z Hawru. 4 ostatnie wozy m. in. wóz restauracyjny wyskoczyły ze szyn. Są zabici i ranni. liczby ich jednak jeszcze nie ustalono.

Jędrzej Witos — obrońca ludu.

WARSZAWA, 8. Wczoraj w kuluarach sejmu opowiadano, że przed paru dniami zjawił się w min. przem. i handlu poseł Jędrzej Witos, brat b. premjera Wincentego Witosa i długo klarował zastępcy ministra b. ciężką sytuację rolników w Małopolsce. zachodniej.

Poseł Jędrzej Witos tłomaczył że sytuacja tych rolników jest tak ciężka, że łatwo można spodziewać się jakichś czynów rozpaczliwych, omal, że nie rewolucji chłopskiej.

Następnie po pewnej pauzie poseł Jędrzej Witos zapytał czy nie możnaby uzyskać dla grupy tych nieszczęśliwych rolników pozwolenia na wywóz jaj zagranicę. Jakie są losy tej ostatniej prośby jeszcze niewiadomo.

Samorząd gminny.

WARSZAWA, 8. Na posiedzeniu komisji administracyjnej w dalszym ciągu rozpraw nad projektem ustawy o ustroju gminy wiejskiej przyjęto postanowienie, że wybrany na wójta lub ławnika członek rady gminnej nie traci mandatu radzieckiego na czas trwania urzędowania Mandat ten jednak ulega zawieszeniu, a spełnia go specjalnie w tym celu powołany zastępca. Sprawę przysięgi, względnie ślubowania, jakie ma składać urząd gminny, odroczono do chwili przedstawienia przez rząd projektu, roty. Uchwalono, że wójt ma prawo i obowiązek zawiesić wykonanie powziętej przez radę gminy uchwały, gdy ta sprzeciwia się bądź to interesom państwa, bądź interesom gminy, lub stoi w sprzeczności z ustawami. Odwołanie od tej decyzji jest dopuszczalne i ma być skierowane do władz nadzorczych.

Strajk demonstracyjny.

SOSNOWIEC, 8. Związek lekarzy Kas Chorych w Zagłębiu Dąbrowskiem na ostatniem swojem zebraniu uchwalił ogłosić 2-dniowy strajk demonstracyjny wszystkich lekarzy Kas Chorych. Rozesłano odpowiedni okólnik do wszystkich ambulatorjów, aby dzisiaj wstrzymano się od pracy.

Pościg za bandą dywersyjną.

BARANOWICZE, 8. Według ostatnio otrzymanych z Polesia informacji, akcja pościgowa za bandą dywersyjną, która dokonała napadu na pociąg, przeniosła się na teren województwa poleskiego. Nocy wczorajszej banda, licząca około 30-tu ludzi, ostrzeliwana przez patrol 26-go p. ułanów, przebyła wpław rzekę Szczarę i pozostawiając mnóstwo pochodzących z rabunku przedmiotów, umknęła w stronę granicy sowieckiej, podzieliwszy się uprzednio na 5 oddziały celem zmylenia pościgu.

Redaktor W. RADWAN. Druk „Gazety Kaliskiej", Aleja Józefiny 1. Wydawca — „Gazeta Kaliska" Spół. z ogr. odp.